

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Факультет економіки та бізнесу

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Кафедра менеджменту

ПОГОДЖУЮ
Гарант ОПП
професор _____ С. В. Кюрчев
26.09.2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри ПТБД
доцент _____ Л.О. Болтянська
29.08.2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри менеджменту
проф. _____ С.А. Нестеренко
27.08.2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВО - СИЛАБУС

з дисципліни Менеджмент та економіка аграрного виробництва (обов'язкова)
(найменування та статус освітньої компоненти: обов'язкова або за вибором студента)

для спеціальності 208 Агроінженерія
за ОПП Агроінженерія

(шифр, найменування спеціальності, освітньої програми)

Форма навчання денна
(денна, заочна)

Кількість кредитів 2+2 кредита

Курс 4-й

Семестр 8-й

Змістових модулів (підсумкових модульних контролів) - 2

СРС - 80 годин,

Форма контролю – диференційований залік
(екзамен або диференційований залік)

Загальна кількість годин - 60+60 годин

2019-2020 н.р.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
 Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
 Кафедра менеджменту
 Силабус «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» 2019-2020 н.р. 4 курс АІ.

«МЕНЕДЖМЕНТ ТА ЕКОНОМІКА АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА».
Силабус для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр механіко-технологічного факультету спеціальності 208 Агроінженерія - Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 8 с.

Силабус складений на підставі «Положення про програму навчання здобувачів вищої освіти - силабус» Мелітополь: ТДАТУ, 2019. – 16 с. та Робочої програми навчальної дисципліни «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 208 «Агроінженерія» механіко-технологічного факультету –: Мелітополь, ТДАТУ, 2019 – 20 с.

(документ ким і коли виданий)

Розробник: Андрєєва Л.О., к.е.н., доцент,
 Сурженко Н.В., к.е.н., доцент.

Рецензент: Якушева І.Є, к.е.н., доцент.

Силабус затверджений на засіданні кафедри «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Протокол № 1 від 29 серпня 2019 року
 Зав. кафедри ПТБД
 доц. _____ Л.О. Болтянська

Силабус затверджений на засіданні кафедри «Менеджмент»
 Протокол № 1 від 27 серпня 2019 року
 Зав. кафедри менеджменту
 проф. _____ С.А. Нестеренко

Схвалено методичною комісією механіко-технологічного факультету спеціальності 208 Агроінженерія для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр за ОПП Агроінженерія.

Протокол № 1 від 26 вересня 2019 року
 Голова, доцент _____ А. О. Смєлов

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
 Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
 Кафедра менеджменту
 Силабус «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» 2019-2020 н.р. 4 курс АІ.

1 Анотація курсу та Веб-сайт його розміщення

Навчальна дисципліна «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» (МЕАВ) охоплює теоретичні і практичні компоненти, які допомагають вирішувати проблеми збільшення виробництва продукції сільського господарства та поліпшення її якості, що вимагає радикальних перетворень економічних відносин, прискорення науково – технічного прогресу та соціального розвитку аграрної сфери.

Предметом вивчення курсу є система економічних відносин в галузі і обґрунтування основних напрямків їх удосконалення. При цьому виробничі відносини реалізуються через інтереси відповідних суб'єктів, що вступають в певні зв'язки в процесі виробництва продукції аграрного виробництва.

Веб-сайт курсу <http://nip.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=5638>

Примітка – для входу на портал потрібен логін і пароль.

2 Мета викладання дисципліни

Мета навчальної дисципліни МЕАВ - дослідження дії економічних законів у аграрному виробництві в інтересах суспільства, вивчення закономірностей розвитку сільського господарства і окремих його галузей, узагальнення наукових досліджень та передового досвіду, що надають змогу обґрунтування напрямків розвитку галузі.

3 Завдання вивчення дисципліни

Завданнями дисципліни є:

- опанування студентами заходів щодо підвищення ефективності аграрного виробництва, а саме поліпшення використання виробничих ресурсів;
- визначення шляхів інтенсивного та екологічного розвитку сільського господарства;
- підвищення ефективності впровадження у виробництво оновленої матеріально-технічної бази;
- раціональне поглиблення спеціалізації і концентрації виробництва;
- удосконалення товарно-грошових відносин між суб'єктами аграрного виробництва.

4 Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі агропромислового виробництва (у аграрному виробництві), що передбачає застосування певних знань та вмінь, технологічних методів та прийомів (науки з менеджмент та економіки аграрного виробництва) і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

Знання та розуміння предметної області (менеджменту та економіки аграрного виробництва) та розуміння професії:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Кафедра менеджменту

Силабус «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» 2019-2020 н.р. 4 курс АІ.

Здатність обирати і використовувати механізовані технології виробництва, переробки, зберігання, транспортування та контролю якості продукції відповідно до конкретних умов сільськогосподарського виробництва.

Здатність аналізувати та систематизувати науково-технічну інформацію для організації матеріально-технічного забезпечення агропромислового виробництва.

Здатність проводити менеджмент та економічне обґрунтування доцільності застосування технологій в агропромисловому виробництві, інженерно-технічних заходів з підтримання машинно-тракторного парку в роботоздатному стані.

Здатність визначати стратегічні цілі управління.

Soft skills:

- **комунікативні навички:** письмове, вербальне й невербальне спілкування; - уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.

- **уміння виступати привселюдно:** навички, необхідні для виступів на публіці; проводити презентації.

- **керування часом** - уміння справлятися із завданнями вчасно.

- **гнучкість і адаптивність:** гнучкість, адаптивність і здатність мінятися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблем.

- **лідерські якості:** уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння встановлювати мету, планувати.

- **особисті якості:** креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до навколишніх.

5 Препреквізити (Prerequisite)

Дисципліни, що містять знання, уміння й навички, необхідні для освоєння дисципліни МЕАВ: “Вища математика”, “Трактори та автомобілі”, “Сільськогосподарські машини”, “Машини та обладнання для тваринництва”, “Матеріалознавство і технологія конструкційних матеріалів”, “Деталі машин”, “Нарисна геометрія та комп’ютерна графіка”, “Взаємозамінність, стандартизація і технічні вимірювання”.

6 Постреквізити (Postrequisite)

Дисципліни, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення дисципліни МЕАВ: “Експлуатація машин та обладнання”, “Технічний сервіс в АПК”, “Моделювання технологічних процесів в АПК”, “Основи охорони праці”.

7 Інформація про викладачів

Андрєєва Лариса Олександрівна, к.е.н., доцент кафедри ПТБД

larysa.andrieieva@tsatu.edu.ua

Консультації щотижня: четвер 15.30-17.05, п’ятниця 12.00-13.35.

Галузь наукових інтересів:

- формування конкурентоспроможності підприємницьких структур
- розробка та реалізація стратегії розвитку підприємницької структури
- оцінка конкурентної позиції продукції (товарів, послуг) в підприємницькій діяльності та шляхи її зміцнення
- ефективність управління діяльністю суб’єктів господарювання в сфері підприємництва та шляхи її підвищення

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Кафедра менеджменту

Силабус «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» 2019-2020 н.р. 4 курс АІ.

<http://feb.tsatu.edu.ua/teacher/andryeyeva-larisa-oleksandrivna/>

Сурженко Нонна Вікторівна, к.е.н., доцент кафедри менеджменту

nonna.surzhenko@tsatu.edu.ua

Консультації щотижня: четвер 15.30-17.05, п'ятниця 12.00-13.35.

Галузь наукових інтересів:

- сучасні аспекти менеджменту та консалтингової діяльності
- питання організації та управління в природоохоронній діяльності, аграрному та промислового виробництві та інших галузях

<http://feb.tsatu.edu.ua/teacher/surzhenko-nonna-viktorivna/>

8 Структура курсу та форма контролю знань

У структурі курсу вказані перелік тем, тривалість занять (курсу), форма контролю та оцінювання по кожній складовій освітнього процесу і графік підсумкового модульного контролю.

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			годин				
			лк	лаб	сем. (пр.)	СРС	
Змістовий модуль 1. Економіка аграрного виробництва							
1	Лекція 1	Земельні фонди України і їх використання	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Земельні фонди України і їх використання	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 1	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
2	Лекція 2	Основні та оборотні фонди сільського господарства	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Основні та оборотні фонди сільського господарства	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 2	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
3	Лекція 3	Матеріально-технічна база сільського господарства і науково-технічний прогрес	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Матеріально-технічна база сільського господарства і науково-технічний прогрес	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 3	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
	Лекція 4	Інтенсифікація сільського	2	-	-	-	-

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Кафедра менеджменту

Силабус «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» 2019-2020 н.р. 4 курс АІ.

4		господарства					
	Практична робота 4	Інтенсифікація сільського господарства	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 4	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
5	Лекція 5	Економічна ефективність аграрного виробництва	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Економічна ефективність аграрного виробництва	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 5	Виконання практичних завдань, робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
6	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I	-	-	-	10	-
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 1 - 60 год.			10	-	10	40	50
Змістовий модуль 2. Менеджмент							
7	Лекція 1	Організація як відкрита система та функція менеджменту	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 1	Система управління підприємством	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
8	Лекція 2	Контроль в системі управління	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 2	Управлінський контроль та його основні напрямки в роботі підприємства	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
9	Лекція 3	Методи та моделі прийняття управлінських рішень	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 3	Система розробки та впровадження управлінських рішень	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 3	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
10	Лекція 4	Групи та лідерство в організації	2	-	-	-	-
	Практичне заняття 4	Порівняння формальних та неформальних груп	-	-	2	-	6
	Самостійна робота 4	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	6	2
11	Лекція 5	Організаційні зміни та нововведення	4	-	-	-	-
	Практичне заняття 5	Управління ефективністю діяльності підприємства	-	-	4	-	6

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Кафедра менеджменту

Силабус «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» 2019-2020 н.р. 4 курс АІ.

	Самостійна робота 5-6	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	12	2
12	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2	-	-	-	10	-
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2	-	-	-	-	10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			10	-	10	40	50
Всього з навчальної дисципліни - 120 год.							100

Поточний контроль успішності здобувачів ВО – проводиться на поточних заняттях відповідно до розкладу у вигляді усного контролю, тестового контролю або розв'язування проблемних ситуацій тощо.

Підсумковий модульний контроль здійснюється відповідно до модульної освітньої програми, академічного календаря і затверджених навчальних програм з дисципліни, розроблених на основі ОПП (ОНП) спеціальності у формі тестування.

Основні вимоги до контролю знань наведені у Положенні про оцінювання знань здобувачів ВО ТДАТУ http://www.tsatu.edu.ua/nmc/wp-content/uploads/sites/52/polozhennya_pro_otsinyuvannya_znan_studentiv_tdatu_2016-2.pdf

9 Методи та форми навчання викладання

Лекції (проблемні й оглядові), робота з малими групами, опитування, завдання, лабораторні та практичні заняття, форум. Для забезпечення цього процесу для студентів підготовлені різні матеріали такі як: роздаткові матеріали; презентації; озвучені відео файли; заняття із застосуванням телекомунікаційної техніки; дослідницькі методи; робота в Internet аудиторіях – електронні лекції, семінари, лабораторні роботи, дистанційні консультації й ін.

10 Політика курсу

Для забезпечення високої якості знань необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття й не спізнюватися на них;
- систематично брати активну участь у освітньому процесі;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання;
- не займатися сторонніми справами на заняттях;
- приймати активну участь у науково-дослідній роботі студентів;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- вчасно виконувати і здавати завдання для самостійної роботи;
- відпрацьовувати пропущені заняття;
- дотримуватись академічної доброчесності.

11 Шкала оцінок

Дисципліна МЕАВ оцінюється за 100-бальною шкалою.

Переведення балів внутрішньої 100-бальної шкали у національну та шкалу ЄКТС здійснюється у наступному порядку:

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Кафедра менеджменту
Силабус «Менеджмент та економіка аграрного виробництва» 2019-2020 н.р. 4 курс АІ.

Шкала рейтингу ТДАТУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		Екзамен або диференційований залік
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	
67-74	D	3 (задовільно)
60-66	E	
35-59	FX	2 (незадовільно) (з можливістю повторного перескладання)
0-34	F	2 (незадовільно) (з обов'язковим повторним вивченням курсу)

12 Рекомендована література та інформаційні ресурси

Рекомендована література:

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2013. – 779 с.
2. Андреева Л.О., Болтянська Л.О., Лисак О.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андреева, О.І. Лисак. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.
3. Андрійчук В., Бауер Л. Менеджмент: Прийняття рішень і ризик: Навч. Посібник. - К.: КНЕУ, 1998. - 316с.
4. Дойл П. Менеджмент: стратегия и тактика / Пер. с англ. под. ред. Ю.Н. Каптуревского. — СПб.: Питер, 2009.
5. Економіка підприємства / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://readbookz.com/book/124/3401.html>
6. Завадський Й.С. Менеджмент: Management. Т.1. - 2-ге вид. - К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1998. - 542с.

Інформаційні ресурси:

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри ПТБД.
4. Методичний кабінет кафедри менеджменту.
5. Сайт кафедри ПТБД <http://www.tsatu.edu.ua/et/>
6. Сайт кафедри менеджменту <http://www.tsatu.edu.ua/ouses/>
7. Internet.

13 Інформаційний пакет дисципліни

Інформаційний пакет до дисципліни МЕАВ розміщений на Веб-сайті курсу <http://nip.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=5638>, на якому знаходяться робоча програма навчальної дисципліни; завдання для самостійної роботи з методичними рекомендаціями; питання до заліку (екзамену); література базова та допоміжна; тексти лекцій з вказівкою назв тем та планів лекцій у відповідності до календарно-тематичного плану; тестові завдання до ПМК; тестовий комплекс з дисципліни.